

СТАНОВИЩЕ

от

доц. д-р Елица Руменова Стоилова, ПУ „Паисий Хилендарски“, Философско-исторически факултет, катедра „Етнология“

на материалите, представени за участие в конкурс

за заемане на академичната длъжност „доцент“

на Пловдивския университет „Паисий Хилендарски“

по: Област на висшето образование 3. Социални, стопански и правни науки; Професионално направление 3.1. Социология, антропология и науки за културата, научна специалност (Култура и комуникация)

В конкурса за ‘доцент’, обявен в Държавен вестник, бр. 98/19.11.2024 г. г. за нуждите на катедра „Етнология“ към Философско-исторически факултет на ПУ „Паисий Хилендарски“, като единствен кандидат участва д-р Мария Стоянова Петрова, главен асистент в същата катедра от 2009 г. Представеният от нея комплект материали включва необходимите документи в съответствие с Правилника за развитието на академичния състав на ПУ „Паисий Хилендарски“. Кандидатката участва в конкурса с една монография, три студии и седем статии. Монографията, две от студиите, шест от статиите са на български език, а останалите две статии – на английски. Представените от кандидата публикации и цитирания покриват минималните национални изисквания, както и допълнителните изисквания на Пловдивския университет за академичната длъжност „доцент“. Поради съавторство с д-р Петрова в една от статиите, тя няма да бъде взета под внимание от мен при по-долното ми становище, относно научната ѝ продукция.

Приложените документи показват активността на д-р Петрова в сферата на преподаването, работата със студенти, публикационната дейност, участието и организирането

на научни форуми, както и в участието в изследователски проекти. Тя също така работи в посока на интегриране на научните си резултати в разнородните курсове, които води в Пловдивския университет. Подобен подход среща теорията с практиката и спомага за актуализирането на учебните програми и интегриране на резултатите от изследователската дейност в обогатяването на преподавателските методи и проблематики.

Гл. ас. д-р Мария Петрова участва в конкурса за академичната длъжност „доцент“ с хабилитационен труд, озаглавен *„Читалище и време. Институционално съграждане и обществена трансформация. Из страниците на летописната книга,“* издаден от Университетско издателство „Паисий Хилендарски“ през 2024 г. Изследването се базира на няколко години работа предимно с документи и архивни материали и представлява микро изследване на една тясна проблематика, която се поставя в една по-широка социо-историческа и икономико-политическа рамка. Фокусът е върху летописната книга списвана няколко десетилетия от дейци на читалището в село Пчеларово. Разгърнатото в три глави изложение проследява внимателно тематичното разнообразие на документирането в този дистинктивен документ.

Следва се един подход на общо представяне на темите в летописната книга (първа глава). Втората глава прави един по- задълбочен анализ на различните тематични полета и контексти, които се застъпват в условно разделените на два периода, в които се документират събития в летописната книга (преди и след 1945-та). Третата глава дава вече и допълнително контекстуално разясняване на държавни политики и законодателства, които да спомогнат разбирането на спецификите както на читалищната дейност, така и на отразяването ѝ или не в летописната книга. Прави се сравнителен анализ на данните в изследвания документ с други административни и архивни документи, по-задълбочен поглед върху другата читалищна документация, както и проследяване на националните и локалните читалищни политики посредством националното законодателство и специализираната преса. Избраният от авторката подход е експериментаторски, като се тества да се приложи „етнологички подход към изследването на архивни документи“ (стр. 12). Заявено е, че се подхожда към събрания материал според принципите на „обоснованата теория (grounded theory) – емпиричните данни са основата, върху която се градят аналитичните построения“ (пак там). За мен обосновката на самата теория и на нейната употреба не е напълно обоснована. Не даден експлицитно и ясен изследователски въпрос. На страници 12-13 от

хабилитационни труд четем следното: „Макар в обичайните ѝ употреби обоснованата теория да се гради върху интервюта със събеседници, прилагането ѝ предполага текстовото дешифриране на интервютата. След което работата с текста е свързана с извеждането на теми или категории, които се срещат в текста, тяхното събиране, съпоставяне и взаимно оглеждане, търсенето на аналитични връзки между тях, обединяването им в схема и изграждането на теория (Russel 2006: 492 –497). В моя случай текстът на летописния разказ е предварително създаден и като тръгвам от съдържащото се в него, ще се опитам да изградя съответстваща обяснителна схема. Подходът ми е индуктивен, като водещо.“ За мен е необходимо да се направят повече разграничение между събраният теренен материал, превърнат в текст, но носещ културните контексти, документиран от изследователя на терен и „сухите“ документи създадени с определена цел, която не е обект на контрол на изследователя. За мен е противоречиво и твърдението изказани на 15 стр., че коментарите и впечатленията, които авторката споделя по съдържанието на летописната книга могат да бъдат считани за своеобразни теренни бележки.

В контекста на избраната методология бих се върнала отново към избраната структура, която прилага един подход от тесен фокус, към неговото постепенно разширяване. Може да се приеме, че това имитира едно теренно изследване, в което изследователя първо се запознава с един тесен контекст. При продължаване на работата си, постепенно се достига до повече вътрешни логик, които преди това не са били „видими“. При опит да се анализират теренните материали, микро случая бива обвързван с едни по-широки, политически и икономически контексти. Именно това се случва и в трите глави на текста.

Въз основа на останалите текстове, с които д-р Петрова участва в конкурса, мога да обобща, че изследователските ѝ интереси са в няколко области на социалните науки. Основния фокус е върху изследване на процесите по предаване и репрезентиране на етническа и локална идентичност, на помнене и забрава в контекста на наследяване. Друга посока, в която е насочена работата на Мария Петрова е в изучаване на институциите (читалище и университет), отново в контекста на по-общата рамка на паметта и наследството. Интеркултурната комуникация и сблъсъкът на различни културни контексти е също обект на изследователски и преподавателски интерес.

Що се отнася до преподавателската дейност, част от основните курсове, които М. Петрова води са обвързани с свързани с профила на конкурса обявения конкурс (Култура и

комуникация). Такива са дисциплините: Интеркултурна комуникация, Лингвистична антропология, Практикум „Сторителнг и антропология“, Стереотипи и предразсъдъци, Представяне на културното наследство в туризъм на преживяването. Кандидатката има също и активна работа със студенти, в контекст на провеждане на летни практики, стажове и ръководене на дипломни работи.

Въз основа на представените документи, мога да заключа, че гл. ас. д-р Мария Петрова има нужната експертиза в областта на заложената проблематика на конкурса - култура и комуникация и в областта на наследството. Тя отговаря напълно на изискванията на действащата нормативна уредба за заемане на академичната длъжност “доцент”. Нейните научни приноси, свързани с преподавателската, научната и публикационната ѝ дейност, ми дават основание да предложа на уважаемите членове на Научното жури на настоящия конкурс да подкрепят избора на гл. ас. д-р Мария Петрова за заемане на академичната длъжност „доцент” в област на висше образование 3. Социални, стопански и правни науки, професионално направление 3.1. Социология, антропология и науки за културата (Култура и комуникация).

16.04.2025 г. **Изготвил становището:**

(подпис)

Доц. д-р Елица Стоилова